

آداب و رسوم ماه مبارک رمضان در چهار گوشه ایران

واژه رمضان از ریشه «رمض» و به معنای شدت تابش خورشید بر سنگریزه است. می‌گویند چون به هنگام نامگذاری ماه‌های عربی، این ماه در فصل گرمای تابستان قرار داشت، ماه رمضان نامیده شد، ولی از سوی دیگر، «رمضان» از اسماء الهی است. این ماه، ماه نزول قرآن و ماه خداوند است و شب‌های قدر در آن قرار دارد. فضیلت ماه رمضان بسیار زیاد و نامحدود است.

ماه رمضان ماه خداوند، ماه نزول قرآن و از شریف‌ترین ماه‌های سال است. در این ماه درهای آسمان و بهشت گشوده و درهای جهنم بسته می‌شود و عبادت در یکی از شب‌های قدر بهتر از عبادت هزار ماه است.

[افطار لبق]

«افطار لبق» در ترکیب هم‌معنی افطاری دادن است. مردم آذربایجان شرقی در ماه رمضان یا افطاری می‌دهند یا افطاری می‌روند.

[اوباشدان]

«اوباشدان» یا سحری، رسمی مربوط به دوران نبود رسانه و ساعت بود. هنگام سحر برخی افراد به بام خانه می‌رفتند و با خواندن مناجات مردم را بیدار می‌کردند.

اردبیل

[میهمانی برای روزه‌اولی‌ها]

در مشگین‌شهر، معمولاً پذیرزگ‌ها و مادرزگ‌ها به افتخار دختران و پسران نوجوان روزه‌اولی، میهمانی افطاری برپا می‌کنند و بعد از افطار به آنها هدیه می‌دهند.

اصفهان

[هومبایی]

کودکان در برخی شهرها این رسم را از شب اول ماه رمضان تا شب پانزدهم اجرا می‌کردند. آنها با خواندن اشعاری در خانه‌ها را می‌زدند و از صاحبخانه آجیل و خوردنی طلب می‌کردند.

البرز

[پختن آش آشتی]

در این رسم، مردم برای این که به قهر و کدورت افراد یا خانواده‌ها پایان بدهند، آش‌ی برای آشتی دادن می‌پختند.

ایلام

[کاسه همساده]

بر اساس یکی از مهم‌ترین سنت‌های ماه رمضان در ایلام، مردم پیش از اذان مغرب، بهترین افطاری‌شان را برای همسایه‌ای که توان مالی کمتری دارد، می‌برند.

بوشهر

[دُم‌دُم سحری]

«دُم‌دُم سحری» از رسم‌های ویژه ماه رمضان در بوشهر بوده است. هدف این مراسم، بیدار کردن مردم در نیمه‌های شب برای تهیه سحری و آماده‌شدن برای روزه گرفتن بود.

تهران

[نذر ظرف شستن]

در شهر تهران، سفره‌های افطاری در مساجد و امامزاده‌ها پهن می‌شود. برخی هم نذر می‌کنند تا بعد از مراسم افطاری و اقامه نماز، ظروف آن شب را بشویند.

چهارمحال و بختیاری

[حنابران در شهرگرد]

«حنابران»، عصر بیست و هفتم ماه رمضان در امامزادگان حلیمه خاتون و حکیمه خاتون این شهرستان اجرا می‌شود.

کهگیلویه و بویراحمد

[کاسه بهره]

یکی از سنت‌های مردم استان در ماه مبارک رمضان، غذادادن به همسایه یا همان «کاسه بهره» بوده است.

خراسان شمالی

[دید و بازدید بعد از افطاری]

دید و بازدید و عیادت از مریض از جمله رسم‌هایی است که مردم استان بعد از افطار انجام می‌دهند.

خراسان رضوی

[افطاری در صحن رضوی]

سفره‌های افطاری در صحن‌های حرم پهن می‌شود. خوردنی‌های این سفره‌ها شامل شله زرد، پنیر و سبزی، شیربرنج، خرما و غذاهایی مانند آش، خورش قیمه و مرغ است.

خراسان جنوبی

[شب خوانی]

در این رسم، افراد خوش صدا هر نیمه‌شب در سه نوبت بالای بام خانه می‌رفتند و با صدای بلند دعا می‌خواندند. مردم هم با شنیدن صدای آنان از خواب بیدار می‌شدند. این آیین هنوز در برخی روستاهای بیرجند رواج دارد.

خوزستان

[گرگیان]

«گرگیان» یکی از آیین‌های قدیمی مردم غرب خوزستان است که هر ساله همزمان با ولادت امام حسن مجتبی^(ع) برگزار می‌شود. در این شب کودکان به درخانه‌ها می‌روند و شیرینی و عیدی طلب می‌کنند.

زنجان

[قارابایرام]

افرادی که عزیزی را به تازگی ازدست داده‌اند، عید فطر در خانه‌شان را برای ورود اقوام و آشنایان باز می‌گذارند. این دیدوبازدید حتی در روزهای دیگر نیز ادامه دارد.

سمنان

[پروارکشون]

مردم استان طبق رسم «پروارکشون» چند روز قبل از ماه رمضان بره یا گوسفندی را قربانی می‌کردند. آنها این گوشت را تا آخر ماه رمضان نگه می‌داشتند و برای پختن غذاهای سحری، افطاری و نذری استفاده می‌کردند.

فارس

[روزوالون]

خانواده عروس در اولین ماه مبارک رمضان بعد از عروسی دخترشان، یک افطاری کامل تهیه می‌کنند و همراه با گل و شیرینی و هدیه‌های مثل گوشواره انگشتری و غیره به خانه داماد می‌فرستند.

سیستان و بلوچستان

[آرک و بَرک]

در آیین «آرک و بَرک» یعنی آوردن و بردن، از هر اجاقی که دود بلند می‌شد و تا هر شعاعی که دود می‌رفت، خانواده‌ها مقید بودند کاسه‌ای از غذای‌شان را برای دیگران ببرند.

قزوین

[گل خندانی]

خانواده‌ها در آخرین جمعه ماه شعبان یا چند روز مانده به ماه رمضان، گرد هم می‌آمدند و آن روز را با شادمانی می‌گذراندند.

قم

[خرماگردانی]

بعد از اقامه نماز مغرب و عشاء در برخی مساجد اجرا می‌شود. عده‌ای سینی‌های نان و خرما در دست می‌گیرند و به روزه‌داران تعارف می‌کنند.

کردستان

[آشتی کنان]

ریش سفیدان سنندجی در آغاز ماه رمضان پیش می‌افتند و بین افرادی که با هم کدورتی دارند صلح برقرار می‌کنند.

کرمان

[بیدار کردن همسایه‌ها]

مردم کرمان برای بیدار کردن همدیگر هنگام سحر روی پشت بام‌ها می‌رفتند و یک کوزه آب در حیاط یکدیگر می‌ریختند. صاحب‌خانه هم با شنیدن صدای آب از خواب بیدار می‌شد.

کرمانشاه

[آش عباسعلی]

آش عباسعلی که منسوب به شخصی به همین نام است، نزدیک به دو قرن سابقه دارد و پای ثابت سفره افطار کرمانشاهی‌هاست.

لرستان

[کاس‌سپا]

لرستانی‌ها رسم دارند بخشی از غذای افطاری و سحری خود را به منزل همسایگان بفرستند.

گلستان

[افطاری ۵۰ سالگی]

کتولی‌های علی‌آباد رسم دارند اگر فردی در ماه رمضان به ۵۰ سالگی برسد، افطاری می‌دهد.

گیلان

[افطار آشی]

در برخی مناطق استان برای خیرات «حسان آش» می‌پزند و «افطار آشی» می‌دهند.

مازندران

[روزه سری]

وقتی روزه اولی‌ها نخستین روزه خود را بگیرند، انتظار دارند از والدین‌شان هدیه بگیرند و تا هدیه نگیرند، افطار نمی‌کنند.

مرکزی

[الم ترانی]

جوانان مقابل خانه بستگان‌شان جمع می‌شوند، شعری می‌خوانند و نام یکی از اهالی خانه را که در مراسم «الم ترانی» شرکت دارد به زبان می‌آورند. سپس با گفتن «یا ثواب، یا جواب» از صاحبخانه شیرینی طلب می‌کنند.

هرمزگان

[گرگشو]

در مراسم «گرگشو» (گره‌گشا) یا «قرقیعان»، کودکان با در دست داشتن سبید یا کیسه به درخانه‌ها می‌روند و خوراکی طلب می‌کنند.

همدان

[روزه قلاغی]

برخی کودکان در همدان از سحر تا ظهر روزه می‌گیرند. همدانی‌ها به این روزه «قلاغی» (قلاغی) می‌گویند که همان روزه کله‌گنجشکی است.

یزد

[کلوخ اندازون]

خانواده‌ها در کنار همدیگر جمع می‌شوند و یک روز را به شادی می‌گذرانند و به استقبال ماه رمضان می‌روند.